

GEERTEBRIEF

Remonstrantse Gemeente Utrecht

Nr. 2 – April 2025

Thema: Bevrijden

4

Veelkleurig palet

3

Pasen

7

Afscheid van
vertrouwde kaders

Inhoudsopgave

Van de redactie	2
De steen weggrollen.....	3
Veelkleurig palet.....	4
De laatste oorlogsmaanden	5
Overpeinzingen over bevrijden	6
Afscheid van vertrouwde kaders	7
Vergeving aan zee	8
Innerlijke bevrijding van Nelson	
Mandela	9
Kloosterweekend	9
Geboren uit vrijheid	10
‘Sei befreit von aller Last’	11
Een bewogen geschiedenis.....	12
Cannemanfoyer.....	13
Dubbeljubileum Florus en Tina 40 jaar predikant	14
Bijeenkomst Jaap Robben	15
Boekaankondiging Heine Siebrand	15
Diaconale geluiden	16
Tussen wal en schip	17
Groene Geerte	18
In memoriam	19
Contactwerk	20 en 21
Uit de kerkenraad.....	21
JONG@RGU.....	22
Schrijfactie Amnesty International	23
Autodienst.....	23
Adressen en colofon.....	23
Kerkdiensten	24

De volgende Geertebrief verschijnt 31 mei 2025 en krijgt als thema: *Bewonderen*. Kopij inleveren uiterlijk op 12 mei 2025 vóór 12.00 uur.

Wie de Geertebrief digitaal leest en geen papieren versie per post wil ontvangen kan dit doorgeven aan online@geertekerk.nl.

Van de redactie

Bevrijden

De opstanding van Jezus die we met Pasen vieren wordt door veel mensen geassocieerd met bevrijding en spirituele vernieuwing. Bovendien vieren we in mei tachtig jaar bevrijding na de Tweede Wereldoorlog. Dat bracht ons voor deze Geertebrief op het thema *Bevrijden*. De verhalen die we ophaalden laten zien dat vrijheid en bevrijding op veel verschillende manieren kunnen worden ervaren.

Marthe de Vries neemt ons mee in het Paasverhaal met het beeld van het weggrollen van de steen. Verlies en verdriet kunnen verstarring veroorzaken. Het kan een pijnlijk proces zijn om daar uit te komen, maar het kan uiteindelijk bevrijdend werken.

Al jong voelde Ellen van Dam zich beklemd binnen de orthodoxe omgeving waarin ze opgroeide. Het heeft haar verdriet gedaan dat ze niet is gestimuleerd om eigen keuzes te maken. Maar de ontwikkeling die ze doormaakte heeft haar ook gerijpt.

Lange tijd voelde Hans Koster zich thuis binnen gereformeerd vrijgemaakte kringen. Langzaam slopen er toch twijfels in. Hij maakte een proces door van loskomen van gevormde denkkaders en ontdekte nieuwe perspectieven.

Nog maar weinig mensen kunnen uit eigen ervaring vertellen over de laatste oorlogsjaren en de bevrijding. Ria van Soelen vertelt over hoe zij die als zevenjarige beleefde en hoe ze daar nu over denkt.

Tussen Wilma GrootHulze en Mees Helmond is er een groot leeftijdsverschil. Dat weerklinkt in hun overpeinzingen over vrijheid.

Bevrijding kan ook verbonden zijn met vergeving. Zo vraagt de zoon van Teade Walma vergeving aan zijn vader voor de schade die hij in zijn jarenlange verslaving heeft berokkend. Voor hen beiden is dit bevrijdend en helend.

Naar aanleiding van gewelddadige protesten in Boekarest voor vrijheid en rechtvaardigheid werpt Norbert Nagy, hulpbisschop in onze partnergemeente in Roemenië, een ander licht op vrijheid.

In de rubriek *Geef de pen door* herinnert Annet van Biezen zich het verhaal over de 'Friedensgebete' en de geweldloze vredesdemonstraties in Leipzig in 1989, die uitmondten in de val van de Muur.

Binnen de redactie verwelkomen we Laura Wiene. Zij ging direct aan de slag met een interview.

In de week voor Pasen staan we extra stil bij het lijden dat aanwezig is op zoveel plekken in de wereld en waar vrijheid en bevrijding onder druk staan. Mogen we met Pasen het leven vieren ten teken dat we altijd vertrouwen mogen hebben.

Trudy Schreuder Goedheijt

De steen weggrollen

Wie zal voor ons de steen weggrollen? Dat vragen de vrouwen zich af die in alle vroegte het graf van Jezus bezoeken. Als zij aankomen blijkt de steen al weggerold en is het graf leeg. De evangelisten gebruiken dit als beeld van de opstanding: Jezus is niet bij de doden te vinden, maar bij de levenden. Die weggerolde steen is een beeld van verlossing, van bevrijding, van de dood en alles wat ons neerdrukt.

Verstarring

Als je dingen hebt meegemaakt die te groot zijn om te dragen, dan kun je dat diep in jezelf wegstoppen en met een grote steen afsluiten, zoals het graf van Jezus. Uiterlijk pak je de draad weer op, hou je je vast aan de gewone dingen: het dagelijkse ritme, werk dat als uitlaatklep kan dienen. Maar het is niet weg. Het blijft. Wanneer je daar niets mee doet, versteen je uiteindelijk ook zelf vanbinnen, zoals Vasalis dat zo prachtig in haar gedicht 'Steen' verwoordt: 'Verdriet kit al mijn krachten samen, zodat ik roerloos wordt als steen.' Het is de verstarring die verlies en verdriet kunnen veroorzaken. Niemand kan er meer bijkomen, vaak jijzelf ook niet. Je bent niet meer bij machte om zelf de steen te verwijderen, opgesloten in je eigen verdriet, boosheid. Je smacht naar iemand die hem kan breken: 'O sla de rots, opdat ik ween', dicht Vasalis. Of zoals de vrouwen in het evangelie van Marcus bij het graf zeggen: 'Wie zal de steen voor ons weghalen?' Wie bevrijdt ons van dit drukkende verdriet?

Opstanding

Soms kan die steen ineens in beweging komen, wanneer bijvoorbeeld je lijf de grens aangeeft; je wordt ziek, krijgt een burn-out of komt in een depressie. Dan breekt met geweld al datgene wat zich heeft opgehoopt naar buiten. Het is een

pijnlijk proces, maar kan, als je durft en als er iemand is die daarin met je meeloopt, heel heilzaam zijn. Dan kan het een soort wedergeboorte zijn, een opstanding uit alles wat je tot dan heeft vastgehouden. Het kan ook door iemand gebeuren: iemand die de deur naar dat verdriet weet te openen, jouw steen weggrolt, waardoor de tranen uiteindelijk naar buiten komen en bevrijdend kunnen werken.

Puttense mannen

Ik moet hierbij denken aan een bijzonder verhaal dat ik enkele jaren geleden hoorde toen ik met mijn remonstrantse collega's

Josef Čáček (1951-) *Resurrection* (1988)

op reis was in Noord Duitsland. Wij bezochten Ladelund, waar in de oorlog een buitenkamp was van concentratiekamp Neuengamme. In mensonterende omstandigheden werkten hier meer dan 2000 gevangenen, van wie velen de dood vonden. Onder hen ook mannen die een maand eerder uit Putten waren gedeporteerd als wraakoefening van de Duitse bezetter.

Honderdtien Puttense mannen zijn daar bezweken aan kou, honger en uitputting. De plaatselijke pastoor, Meyer, een overtuigd nationaal socialist, moest de doden van het kamp begraven. Hij was zo ontzet dat hij tot inkeer kwam. Het minste wat hij kon doen was te zorgen dat zij een christelijk graf kregen met hun naam en hun herkomst. Na de oorlog heeft hij direct contact met de families in Putten gezocht. Zijn opvolger pastoor Richter heeft het werk voortgezet. Hij is persoonlijk naar Putten gegaan en is huis aan huis de getroffen families langsgegaan. Hij hoorde hun verdriet, hun woede, onmacht en pijn aan. Hij nam verantwoordelijkheid voor wat er gebeurd was. Vanuit dat contact ontstond er tussen beide dorpen een heel bijzondere band, die tot op de dag van vandaag voortduurt. Ieder jaar gaan er delegaties over en weer, waarbij ze bij elkaar logeren.

Paasverhaal

Het is een onvoorstelbaar paasverhaal: hoe uit een dergelijke verschrikkelijke gebeurtenis zoiets sterks en prachtigs is ontstaan. Ik realiseer mij hoe beide dorpen elkaar geholpen hebben om niet de steen van de geschiedenis en van de verschrikkingen te sluiten, maar hem juist te openen.

Door de toenadering van de beide pastoors konden de Puttense nabestaanden hun verdriet en woede uiten en verwerken, door de opgebouwde vriendschapsband konden de mensen van Ladelund zich ook verhouden tot de verschrikkingen die in hun midden hadden plaatsgevonden. Het is een van de moeilijkste dingen om juist die gebeurtenissen waarbij jijzelf een negatieve rol hebt gespeeld een plaats te geven, om met schuld, met wroeging, om te gaan. Ladelund en Putten hebben bij elkaar de steen weggenomen. Zij hebben elkaar naar het land van de levenden gebracht.

Marthe de Vries

Veelkleurig palet

Een paar jaar geleden kwam Ellen van Dam uit Ede in de Geertekerk terecht. Ze voelt zich er thuis. Daar ging een pad van ontwikkeling en zoeken aan vooraf. Ze is opgegroeid in een behoudend hervormd gezin in een dorp op de Veluwe. Al jong voelde ze daar de beklemming. Ze vertelt over hoe ze zich geleidelijk aan bewust werd van die beklemming en hoe ze zich ervan losmaakte.

Eerste liefde

“Toen ik vijf jaar was en we van de kleuterschool naar de ‘grote’ school zouden gaan vond ik het al heel vreemd dat mijn vriendje niet meeging naar ‘de School met de Bijbel’. Hoewel hij er tegenover woonde, ging hij naar de gereformeerd vrijgemaakte school in de stad verderop. Ik was er verdrietig over, het werd niet uitgelegd. Het was een uitgemaakte zaak dat ik naar een reformatorische middelbare school moest in Amersfoort. Dat was voor mij een wonderlijke ervaring, opeens moest ik mij houden aan kledingvoorschriften, voor meisjes waren rokken tot over de knie verplicht.”

Identiteit

“Als puber maakte ik allerlei fases door. Eerst was ik boos en opstandig en had het gevoel dat de kerk meer kapot maakte dan me lief is. Daarna zag ik mezelf als het meisje dat deze weg moest gaan, stilletjes. Ik voelde mij op school een buitenstaander, omdat ik niet mee kon doen in de groep, wat je dan zo nodig hebt. Thuis, op het dorp en in de kerk werd ik niet gehoord en gezien. Ik kon geen kant op en zette een masker op. Ik was erg dolende en dat uitte zich in een identiteitscrisis.”

Zoekend

“Na de middelbare school wilde ik naar de PABO. Mijn ouders gaven al wat meer ruimte omdat ik ook naar de christelijke PABO in Ede mocht. Toch koos ik voor de reformatorische in Gouda. Dan kon ik op kamers gaan wonen. Bovendien was

het vanzelfsprekend omdat ik het wereldje kende en klasgenoten er ook heen gingen. Ik was me er nog niet van bewust dat ik andere keuzes mocht maken om mijn eigen identiteit te ontdekken. Na twee jaar moest ik stoppen met de opleiding, omdat het niet goed ging. Op mijn eenentwintigste moest ik weer thuis wonen en ging als uitzendkracht aan het werk. Ik wist totaal niet wat ik wilde. Kort daarna ontmoette ik mijn eerste relatie, bekoelde de banden met thuis en ik brak met de hervormde kerk. Ik ben steeds blijven zoeken, heb diverse kerken bezocht, maar vond het daar niet.”

Aansluiten

“Ik las veel, ook over de geschiedenis van de remonstranten en kwam in aanraking met gnosis en gnostici. Het mystieke sprak me aan. Ik bleef zoeken en mezelf bevragen, maar ik hoefde niet per se iets te vinden. Het beëindigen van mijn relatie rond mijn veertigste voelde als doorknippen van de navelstreng, net als bij het breken met de kerk. Ik vroeg me vaak af: ga ik me aansluiten bij een kerk of blijf ik het spirituele in mijn eentje op de yogamat beleven? In coronatijd heb ik toen online diensten gevolgd. Zo kwam ik bij de Geertekerk uit, waar de liturgie, de taal en de ruimte mij aanspreken. Ik vind het fijn om in een gemeenschap verbonden te zijn en gesprekken te voeren over zingeving.”

Gerijpt

“Terugkijkend op mijn pad: veel staat in het teken van het bevrijden van ketenen. Het heeft mij verdriet gedaan dat ik niet gestimuleerd ben door mijn omgeving om zelf na te denken en eigen keuzes te mogen maken. Als jong volwassene was het zwaar voor mij, maar de orthodoxe omgeving heeft mij gerijpt en ook goede dingen opgeleverd, zoals een schat aan taal en discipline. Zo kreeg ik uiteindelijk een veelkleurig palet aan opvoeding en ontwikkeling mee. Nu ben ik milder gaan kijken naar orthodoxe gemeenschappen en wil ik mijn hart zacht houden. Laten we juist delen in elkaars waarheid, gaf ik laatst een Jehovagetuige mee, die dit erg waardeerde. Ik heb geleerd om de ander niet alleen te respecteren, maar vooral te waarderen. Nu mijn ouders ouder zijn, lukt het mij om hen te waarderen om wie ze zijn en zij mij.”

Als wijkverpleegkundige kan ik dit veelkleurig palet soms inzetten. Zo kwam ik bij een oude orthodoxe vrouw die een delier doormaakte. In plaats van haar haldol te geven om rustig te worden, vroeg ik wat haar troost zou geven op dit moment. ‘Psalmen’, zei ze. Ik begon op hele noten “k Sla d’ ogen naar ‘t gebergte heen’ te zingen, ze zong mee en werd weer kalm.”

Trudy Schreuder Goedheijt

De laatste oorlogsmaanden

Ria van Soelen – van Paassen (1938) woonde en werkte met haar man David lange jaren in Geldermalsen. Zo'n tien jaar geleden vonden zij bij de remonstranten wat zij zochten, niet zo zwaar en dogmatisch als veel kerken in hun streek. David overleed in 2023. Binnen de RGU behoort Ria tot de generatie die de Tweede Wereldoorlog bewust meemaakte. Ik spreek haar over die laatste oorlogsjaren en over hoe de bevrijding er voor hen uit zag.

Eerste herinnering

In de oorlogsjaren woonde Ria in Rotterdam. Haar eerste echte oorlogsherinneringen zijn die van het bombardement van 1943. "Ik was vijf jaar en ik herinner me dat door de straten hele wolken van veren dwarrelden; dat was van matrassen uit getroffen huizen. Als klein kind werd je al geconfronteerd met beelden van vernietiging en van de dood, ook al probeerden je ouders je zoveel mogelijk daarvoor te behoeden. In het laatste oorlogsjaar, als de hongering en de dreiging van geweld toenemen, wordt er vanuit de katholieke kerk in Rotterdam waar wij als gezin toe behoorde, een Kindertransport georganiseerd. De pastoor regelde dat ik meeding omdat mijn ouders te weinig eten hadden voor drie kinderen."

Hoe verliep dat transport?

"Ik was nog klein, zes jaar, en ik had geen idee wat er ging gebeuren, alleen dat ik achterop de fiets naar een klooster in Hillegersberg werd gebracht. Geen idee waarom. Daar waren veel onbekende kinderen. Vlak voor vertrek kreeg mijn moeder blijkbaar bedenkingen, want ze wilde mij weer meenemen, maar alles was al geregeld dus ik moest mee.

In een vrachtauto met een open achterkant, reden we door de winternacht terwijl het sneeuwde naar Wilp. Vanwege de spertijd was het aardedonker. De auto had zelf ook geen lichten, dus voor op een wiel zat een man om de weg aan te wijzen. Al die

circa 30 kinderen hadden geen idee waar ze naartoe gingen."

Hoe was je verblijf?

"Ik kwam in huis bij een gezin van vier personen op een kleine boerderij. Ieder kind had een brief bij zich voor de opvangouders, waarin precies beschreven stond dat we in de eerste weken vooral niet te veel en te vet mochten eten en ook dat we in het begin niet mochten meewerken in het huishouden. Dat was omdat we echt ondervoed waren.

Ik heb geluk gehad, het was een goed gezin. De vader was een warme man. Als de fluit klonk van de grote Linthorst-fabriek, waar hij werkte, wist ik dat hij snel thuis kwam en dan stond ik hem op te wachten.

Uiteraard miste ik mijn eigen ouders en broer en zus. En ik mocht alleen op het veld van de boerderij spelen. Van het buurhuis herinner ik me, dat zij in de keuken een

kraan hadden (in Wilp waren maar weinig boerderijen met waterleiding en wij hadden een buitenpomp). Als ik daar kwam kroop ik op het aanrecht en hield die kraan vast, want mijn moeder had ook zo'n kraan. Zo voelde ik een beetje een verbinding."

Had je in die maanden contact met thuis?

"Nee, er was geen telefoon en ook de post functioneerde niet. In die zeven maanden kwam mijn vader één keer langs op een fiets met houten banden. Het was ergens wel cru, mijn ouders dachten dat ik in een veilige omgeving zat. Maar vlakbij was de IJsselbrug bij Deventer, waar heel zwaar is gevochten. Tijdens de gevechten heb ik drie dagen en nachten in een ondergrondse schuilkelder gezeten. Ik herinner me dat ik de granaten zag overvliegen."

Lees verder op pag. 14

Overpeinzingen over bevrijden

Mees Helmond

Voor mij is vrijheid gebonden aan fysieke bewegingsvrijheid, er op uit kunnen gaan. Ik voel me bijvoorbeeld enorm vrij als ik met mijn studenten OV op een vrijdag- of zaterdagmiddag gewoon de trein kan pakken en zomaar een bestemming kan kiezen. Met een interrailpas door Europa reizen geeft mij ook dat gevoel van vrijheid. Trouwens, ook al fietsend door de stad heb ik dat.

Ik besef dat je die vrijheid pas voelt als je een stabiele basis hebt en weet dat je een plek hebt waar je weer terug kunt komen. Vrijheid en vertrouwen zijn aan elkaar gelinkt. Hoe meer vertrouwen je hebt hoe meer je vrijheid ervaart.

Toen corona ons beperkingen oplegde voelde ik me super onvrij. Het was heel beklemmend. Ik weet dat jonge mensen vijf jaar later nog de gevolgen ervaren van dat opgehokte gevoel. Zelf

heb ik veel geluk gehad met een goede vriendengroep die juist verstevigd is door gebrek aan andere mogelijkheden. Ik heb er wat positiefs uitgehaald. Ik zat nog op de middelbare school. Met vrienden spraken we online af. Binnen onze virtuele wereld hadden we een plek van vrijheid gecreëerd. Met het spel Minecraft richtten we gezamenlijk een complete

eigen wereld in. Dat gaf toch een beetje vrijheid, maar het is tijdelijk. En het haalt het niet bij contact in de echte wereld.

Toen de pandemie voorbij was heb ik mijn computer niet meer aangeraakt voor gamen. Niet eens bewust. Ik ging toen studeren – onderwijswetenschappen in Utrecht – en op kamers. Ik voelde me vrij en ik had veel mogelijkheden, waardoor ik niet de behoefte had om virtueel ergens in te kruipen.

Ik ben op zoek naar echt contact tussen mensen, virtueel kan daar niet aan tippen. Dat verschil heb ik wel gemerkt. Ik ben lid van een studentenvereniging. Daar ben ik geattendeerd op de app Kerkmaatjes, een laagdrempelige manier om verschillende kerken in Utrecht te bezoeken. Zodoende was ik een jaar geleden in de Geertekerk. Ik ben frequenter gekomen en doe nu de oriëntatiecursus.

Wilma GrootHulze

Van mijn achttiende tot mijn drieënzestigste heb ik gewerkt in de verpleging. De laatste anderhalf jaar hikte ik er enorm tegen aan om te stoppen met werk. Maar ik heb het als ultieme vrijheid ervaren om met pensioen te zijn. Ik ben nu 76 en nog elke dag ervaar ik de vrijheid dat ik niet door weer en wind naar mijn werk hoeft te gaan. Ik ervaar ook vrijheid in het alleen wonen om helemaal mijn eigen leven te kunnen invullen. Daar zit ook wel een andere kant aan, want soms heb ik er behoefte aan om tegen iemand aan te praten als ik thuiskom.

Met vriendengroepjes onderneem ik verschillende dingen zoals wandelen, beeldhouwen, zingen, museumbezoek. Dat zijn allemaal prima mensen, ik kan niet zonder, maar ik mis de zingeving. Ik kan er niet goed woorden aan geven wat me ertoe

dreef, maar ik ben af en toe eens naar de Geertekerk gegaan. Ik woon om de hoek en in mijn jeugd was er wel een zaadje geplant, want mijn ouders waren gereformeerd. Wat ik nooit gedacht had, ik kocht het boek van Claartje Kruijff. En iemand vroeg me om eens bij de cantorij te komen zingen. Dat voelde goed, de saamhorigheid en het zingen. Een goede vriendin (86) van mij voelde zich niet meer prettig in de katholieke kerk. Nu komen we bijna elke zondag samen naar de Geertekerk en ben ik ook vriendin geworden.

Ik ben er heel erg goed in om verdriet en rouw weg te stoppen. Nogal wat mensen in mijn familie zijn overleden. En altijd dacht ik dat ik gewoon stoer door moest gaan. Ik heb besloten om daar mee te stoppen. Verdriet durf ik nu meer toe te laten en ik huil ook gauwer. Het voelt voor mij als

een bevrijding dat ik meer ben gaan delen. Ik kan het moeilijk benoemen, maar het heeft te maken met saamhorigheid en gemeenschap. Ik voel me hier goed, ken nu mensen in de kerk en in de cantorij. Ik ben er achter gekomen dat ik er behoefte aan heb om erbij te horen.

Afscheid van vertrouwde kaders

Hans' jeugd speelt zich grotendeels af binnen gereformeerd vrijgemaakte kringen. Hij draait keurig mee in deze wereld: hij doet belijdenis in de vrijgemaakte kerk, is voorzitter van de vrijgemaakte studentenvereniging. Toch sluipen er twijfels in over het geloof, en langzaam groeit het besef dat hij op mannen valt. Hans ervaart geen dramatische ommekeer, maar wel een weerbarstig proces van loskomen van gevormde denkkaders en het ontdekken van nieuwe perspectieven.

Jeugd

Hans noemt zichzelf een 'Vinex-kind', opgegroeid in een rijtjeshuis in fietshoofdstad Houten, als vierde van vijf kinderen. Hij komt uit een warm gezin waar geloof een belangrijke rol speelt; er werd gebeden en uit de Bijbel gelezen bij de maaltijd. En op zondag gingen ze twee keer naar de kerk. Tijdens zijn middelbareschooltijd treint hij elke dag een uur naar Amersfoort om onderwijs te volgen op een vrijgemaakte middelbare school.

Vriendenkring

Via kerk en school heeft Hans een leuke vriendenkring. Met een paar van deze vrienden trekt hij op zijn achttiende naar Rotterdam om daar economie te gaan studeren en lid te worden van de christelijke studentenvereniging VGSR. Hij speelt saxofoon in de kerk bij zijn ouders, en later in de vrijgemaakte kerk in Rotterdam. Binnen de vrijgemaakte bubbel vindt hij zijn plek – althans, voor een tijd.

Geloof

In zijn eerste jaar als student volgt Hans belijdeniscatechisatie bij de kerk van zijn jeugd. Hij voert hier scherpe discussies met de dominee over grootse thema's als de oorsprong van het kwaad, of er een persoonlijke God is, en de uitverkiezingsleer. Hoewel het kritisch bevragen van geloofs zekerheden al vroeg

Hans Koster (37 jaar, getrouwd met Marc) is hoogleraar aan de VU, gespecialiseerd in de woningmarkt

begint, was het niet genoeg om het geloof vaarwel te zeggen.

Liefde

Liefde wordt pas op latere leeftijd een thema dat zijn aandacht kreeg. Er waren vrouwen die interesse in hem toonden. Maar waarom leidde dat nooit tot iets blijvends? "Ik dacht dat het te maken had met bindingsangst", zegt Hans, "en bovendien zie ik mijzelf niet als een uitgesproken gevoelsmens." In een poging die bindingsangst te doorbreken, begint hij een relatie met een

vrouw. "Daarin was zeker sprake van liefde en vriendschap, maar dat deze liefde verschilde van romantische liefde, besepte ik toen nog niet", voegt hij toe.

Pas als een kennis van de kerk uit de kast komt, komt het besef: dit heb ik ook. Wat volgt is een verwarrende periode vol gesprekken, twijfels en innerlijke strijd. Wat betekent deze ontdekking voor het pad wat hij inslaat in de toekomst? Hij besluit zijn relatie te verbreken. Ook zijn geloofsbeleving is op dat moment in beweging en de verbondenheid met de kerk neemt geleidelijk af.

Bevrijding?

Ziet hij deze periode als een bevrijding? "Niet per se", zegt Hans. "Het voelde eerder als een langzaam en grillig proces, zoals zoveel grote veranderingen in het leven. Het kostte tijd om helder te krijgen wat ik voelde, wat ik wilde en hoe ik mij wilde verhouden tot mijn geloof en omgeving. Het proces ging bovendien gepaard met rouw: het betekende afscheid nemen van een veilige bubbel, van vertrouwde denkkaders en zekerheden." Zijn omgeving moest wennen aan de nieuwe ontwikkelingen. Toen hij voor het eerst met een vriend naar het avondmaal liep in de kerk, werd gevraagd of ze dan wel apart van elkaar konden lopen. "Hoewel ik ook veel warme reacties van vrienden kreeg, was het toch een eenzaam proces – omdat je uiteindelijk alleen zélf kunt krijgen over hoe het zit," zegt Hans.

Nu, meer dan tien jaar later, ervaart Hans meer rust. Inmiddels is hij bijna tien jaar samen met Marc, waarvan tweeënhalf jaar getrouwd. Na een periode van meer afstand tot de kerk bezoeken ze sinds drie jaar geregeld de Geertekerk – een plek van zoeken en vragen stellen, én een plek waar onrecht ter discussie wordt gesteld en betrokkenheid bij de wereld een vanzelfsprekendheid is.

Laura Wienen

Vergeving aan zee

Verslaving

Bevrijding en vergeving zijn innig met elkaar verbonden. Beide komen voort uit een last die je draagt en die om verlossing roept. Hoe langer de schade van de last op je schouders ligt, des te intenser kan de vergeving zijn. Sorry zeggen doen we uit beleefdheid en excuses aanbieden leidt tot erkenning en opluchting. Vergeving voert ons naar bevrijding.

Na tientallen jaren van verslaving nodigt mijn zoon mij uit voor een grote stap in zijn en mijn leven: vergeving vragen voor de schade die hij in zijn verslaving heeft berokkend.

Regen en wind

Het is een natte en koude winterdag. We lopen over het strand van de Noordzee. Vanuit de zee het donkere geluid van de aanrollende branding en dichterbij het zachte tintelend geluid van zand dat mee terug genomen wordt door het zeewater. Het motregent en de wind slaat onbarmhartig de nattigheid in ons gezicht. We zwijgen en laten de lange stilte voorafgaan aan het grote moment; de lang verwachte en meermalen uitgestelde gebeurtenis is aanstaande. Het verdient in deze weersomstandigheden een hemel die openbreekt en de aarde in het volle licht zet.

Het is Grote Verzoendag. Zijn verslaving

heeft mij jaren in de greep gehouden en mij angst en benauwdheid gebracht. Mijn hart heeft het zwaar te verduren gehad. Wat deze ziekte hemzelf voor verschrikkelijke momenten heeft gebracht is vandaag niet aan de orde. De dag is aangebroken waarop hij mij vergeving zal vragen.

Zwijgen en luisteren

Tallose minuten zijn in stilte voorbijgegaan als hij een aanvang neemt met zijn bekentenissen: 'Ik en mijn verslaving hebben jou in je leven met mij veel ellende gebracht. Te weinig heb ik gedaan om er vanaf te komen. Ik was egoïstisch. Ik manipuleerde je omdat alles draaide om het middel. Ik was eigenwijs en zette mijn eigen wil door en was niet gevoelig voor hulp van buiten. Ik was teveel met mezelf bezig en niet bereid om mijn wil uit handen te geven.'

Vele woorden volgen en ik zwijg en luister naar zijn bekentenis over zijn falen om zijn verslaving de baas te worden. Een verhaal waar hij de tijd voor neemt en zo nu en dan terzijde mij vraagt om alleen ontvanger te zijn van zijn boodschap. We zijn omhuld in onze eigen wereld. Al onze zintuigen staan op elkaar gericht. En dan is daar het moment. Het voelt alsof de wind is gaan liggen en de zee is opgehouden te brullen en de regen zich inhoudt als hij mij vraagt om hem vergeving te schenken. We zijn

opgehouden te wandelen en kijken elkaar aan. Een ruimhartig woord van verlossing komt van mijn lippen: 'Ik vergeef je.'

Onwerkelijk

In de uren, dagen en weken die volgen wordt me duidelijk welke dimensie vergeven in zich draagt. Als ik me dit moment in herinnering breng gaan warme rillingen door mijn lijf, schept het ruimte bij de gedachte aan mijn zoon, voelt het alsof we een onaardse dimensie hebben betreden. Wat een gift is het dat we na zo lange tijd niet uit elkaars genade zijn gevallen. Op deze Grote Verzoendag nemen water en wind de drukkende zwaarte van een gedeeld lijden met zich mee. Een mens vergeven doet de hemelen openbreken.

Spirituele verbinding

Alcoholics Anonymous is een fellowship van lotgenoten die elkaar steunen in het oplossen van hun problemen in hun verslaving. Mijn zoon maakt actief deel uit van deze community. De kern van de AA-filosofie bestaat eruit dat een alcoholist niet hoeft te drinken als hij of zij er in slaagt een twaalf stappen Minnesotaprogramma te aanvaarden en zich die levenswijze eigen te maken.

De essentie van deze filosofie is: Erkenning dat je als mens bent overgeleverd aan dwalen en falen en dat je uit jezelf machteloos staat tegenover je verslaving. Je hebt niet genoeg aan jezelf om je probleem op te lossen. Verbind je met krachten die boven jezelf uitstijgen. Doe zelfonderzoek naar je kwade hartstochten, onderzoek je moraal en erken ze tegenover jezelf en je hogere macht. Zie de schade onder ogen die je hebt veroorzaakt en deel dat naar je geliefden. Vraag vergeving aan je naasten. Blijf reflecteren over emoties en begeertes. Breng rust in je leven door meditatie en gebed. Deel je ervaringen met anderen en ondersteun ze. In je leven is er nu ruimte voor de ander.

Teade Walma

Innerlijke bevrijding van Nelson Mandela

2 november 1990, Nelson Mandela loopt als vrij man de gevangenis uit]

Bij de combinatie 'Nelson Mandela' en 'bevrijding' denk je uiteraard aan dat bijzondere moment dat hij na 27 jaar gevangenschap om zijn overtuigingen, als vrij mens de gevangenis verlaat. Ik denk dat iedereen die dat bewust heeft meegemaakt dat beeld nooit meer zal vergeten. Wat een enorme hoop ging er uit van die gebeurtenis. Je voelde dat je een historisch moment meemaakte!

Later kreeg de bevrijding van Mandela

nog een bijzonder extra betekenis: zijn innerlijke bevrijding. Een interviewer vroeg hem eens of hij geen wrok koesterde jegens degenen die hem al die jaren, vaak met opzet, zo slecht behandeld hadden. Zo mocht hij bijvoorbeeld slechts tweemaal per jaar een bezoek (30 minuten) ontvangen en ook slechts enkele malen per jaar (!) schrijven aan zijn gezin.

Zijn antwoord luidde: 'Nee, want hoewel ik uiteraard wel woede voelde, realiseer-

de ik me toen ik naar buiten liep: ik moet mijn bitterheid en wraakgevoelens achter me laten, anders blijf ik een gevangene'.

Wat een indrukwekkende woorden! Natuurlijk hoor je wel eens vaker iemand zeggen 'Laat het los!' als je teveel in beslag wordt genomen door iets waar je toch niets aan kunt veranderen of door gedrag van mensen waar je je aan hebt gestoord of dat je niet begrijpt. Maar om na 27 jaar onvrijheid en pesterijen te kunnen zeggen 'ik wil geen gevangene blijven', getuigt van een enorme morele kracht. Het getuigt van zijn diepe overtuiging dat de strijd voor afschaffing van

Apartheid niet simpelweg gewonnen kon worden door geweld en opstand, maar langs de weg van begrip, dialoog en gezamenlijk verantwoordelijkheid nemen voor het land.

Dat dat een lange en taaie weg is, hebben de jaren daarna wel laten zien, maar zijn levenshouding en woorden zullen telkens weer nieuwe generaties inspireren.

Jan van Aller

Aankondiging

Kloosterweekend Zundert 17 juli – 20 juli 2025

Komende zomer kun je een paar dagen mee leven met de stilte van de Trappisten in de abdij Maria Toevlucht in Zundert. Ds. Tina Geels, emeritus predikant Geertekerk, begeleidt deze retraite. Er is plaats voor twaalf mensen.

Belangstellenden kunnen zich vóór 1 mei opgeven bij Tina Geels cm.geels@planet.nl.

Donderdag 26 juni vindt om 20.00 uur een voorbereidingsavond plaats, thuis bij Tina Geels in Bunnik.

Meer informatie:

www.utrecht.remonstranten.nl/agenda/kloosterweekend-in-zundert-met-tina-geels/

Meer informatie over het klooster: www.abdijmariatoevlucht.nl/wie-zijn-wij/.

Geboren uit vrijheid

Het constitutionele hof van Roemenië besloot op 9 maart jl. dat de extreem rechtse, pro-Russische politicus Calin Georgescu niet mee mag doen aan de tweede ronde van de presidentsverkiezingen. Hij won onverwachts de eerste ronde, mede door sterke Russische inmenging. Dit besluit leidde in de dagen daarna tot hevige protesten in Boekarest. Norbert Nagy, hulpbisschop van Sepsiszentgyörgy, onze partnergemeente in Roemenië, deelt zijn bevindingen met ons.

Historische tijden

Als kinderen verlangden we ernaar om helden te zijn. We luisterden naar verhalen van de volwassenen over de veldslagen van 1848 en 1956 waarin wij ooit stand hielden. Wij wilden ook leven in tijden waarin mensen vastberaden vochten, voor hun thuisland, voor hun levens. Wij voelden altijd – en werden ook zo opgevoed – dat het concept vrijheid, in het Hongaars, iets diepers betekende, meer persoonlijk. Dat wij uit vrijheid geboren zijn. Hoe zou het zijn om in zulke verheven, historische tijden te leven?

Nu de straten gevuld zijn met megafoon geschetter, menigten week aan week demonstrenen, vraag ik mij af: zijn dit historische tijden? Wat maakt iets tot een historisch moment? Hoe zwaar moet de onderdrukking zijn, hoe verheven het doel om te kunnen zeggen: ‘we leven in historische tijden?’

Verkeerd begrepen?

Tussen al die protesten sprong één zondagavond eruit: ik zag mensen met een kruis in de hand, die in Gods naam opstonden voor de vrijheid. ‘Libertate!’ riepen ze. Ik viel stil en dacht: Voor wiens vrijheid, rechtvaardigheid vechten zij? Is dit hoe Gods rechtvaardigheid eruit ziet?

Alles wijst erop dat wij in historische tijden leven. En toch besef ik: misschien hebben we het verkeerd begrepen wat ‘historisch’ werkelijk betekent en weten wij niet langer meer waarom, van wie, tegen wat of voor welk soort vrijheid wij vechten.

We herhalen maar dat het nu de tijd is en dat wij iets moeten doen. En wij zien onze samenleving op drift, houten pallets in vuur en vlam, winkelruiten ingegooid, auto’s van journalisten omgegooid. We zien hen marcheren voor iets waarin zij meer dan wat ook geloven. Maar leven we werkelijk in historische tijden?

Universele bedoeling

Ik pak het Eerste Testament erbij. Die verzameling boeken die, voor velen, wraak in gedachten roepen. Ik blader door de verhalen. Ik zie de vele keren dat mensen, net als vandaag, met verbeten vastberadenheid en in de naam van hun schepper, vechten voor vrijheid, soms met geweld. Ik zoek de regels om uit te vinden: Hoe is deze God? Ik worstel om Hem te vinden.

Misschien moet ik een breder perspectief nemen, Gods universele bedoeling zoeken. Dan realiseer ik mij: deze verhalen gaan over de langdurige ontvouwing van de vrijheid die God brengt en die geworteld is in zijn rechtvaardigheid. God is de Heer van de geschiedenis, die als schepper het universum in zijn hand houdt. Daar gaat het om. Alle gebeurtenissen moeten we in dit licht zien. Als de Bijbel God neerzet als wraakzuchtig, dan is dat om de gevolgen te laten zien voor de mensen die zich van Gods wil hebben afgekeerd, van zijn gerechtigheid, van zijn redding.

Langs deze meetlat leg ik nu de gebeurte-

nissen in maart. Ik huiver bij deze realiteit. Alles wat ik heb gezien gaat tegen juist die universele bedoeling in, tegen die gerechtigheid.

Glimp van het mysterie

Historische momenten worden niet bepaald door mensen. Zij zijn als lucht, omdat we ze niet opmerken. Want de voorzienigheid heeft zijn eigen tijd. De Geest van God (ruach) zweeft onzichtbaar boven onze wereld. Het is een staat van zijn, zo vanzelfsprekend dat we ons er soms niet van bewust zijn.

Nu snakken we naar adem, want alles wat wij zien is geweld. Maar als we leven volgens de wil van de Heer van de geschiedenis, dan zal die historische tijd zijn aangebroken; als onze vrijheid niet langer anderen verplettert of uitsluit, als we ademen in het ritme van het universum, als de Schepper en schepping weer samengaan, als de kwestie van vrijheid niet eens meer opkomt.

Want iedere keer als een kind een zonnestraal tekent, iedere keer als een gehavende viool zingt in de handen van een dakloze artiest, iedere keer als een traan langs het getekende gezicht loopt van iemand die dankbaar is voor het leven, dan schijnt iets van het eeuwige mysterie door. Een glimp van de onzichtbare aanwezigheid van de Geest die rondwaart.

Vrijheid begrijpen is God voelen. En om God te begrijpen moeten we niet langer de noodzaak van vrijheid voelen, want er zijn geen ketenen die ons binden, geen brandmerken die ons van de liefde voor het leven kunnen beroven. In de onzichtbare vrijheid van de historische tijd zal vervuld worden dat wij geboren zijn uit vrijheid. Van de vrijheid van God.

Norbert Nagy

(vertaald uit het Engels door Marthe de Vries)

'Sei befreit von aller Last'

Ik geef de pen door

Peinzend over het thema *bevrijden* kwam een beeld uit 2004 bij me op. Met een groep uit de Utrechtse Nicolaïkerk zijn we dan in Leipzig. Op zondag bezoeken we daar de kerkdienst in de Nikolaikirche. Ik zie mezelf staan, voorin de kerk in de rij voor het avondmaal. En ik hoor de dominee tegen mij en allen voor en na mij, zeggen: 'Sei befreit von aller Last'.

Dat maakte diepe indruk op me. Omdat ik het zo'n mooie zegenbede vond. Het raakte me vooral ook omdat deze zegen werd uitgesproken door dominee Christian Führer. Hij was hier vanaf 1980 tot 2008 predikant. En hij was het die hier in de DDR-tijd de 'Friedensgebete' wekelijks op maandag is begonnen. Als ik nu even 'hink-stap-sprong' door de

tijd ga: in de loop van 1989 groeiden die maandagse vespers uit tot grote vredesdemonstraties, waarin op 9 oktober 1989 zo'n zeventigduizend mensen meeliepen. Het was die avond heel erg spannend, politie en leger stonden klaar. En toen geschiedde wat wel 'het wonder van Leipzig' wordt genoemd. Er werd niet met geweld ingegrepen. Een maand later viel de Muur.

Bij ons bezoek hadden we de dag ervoor een mooi gesprek gevoerd met Christian Führer. Hij sprak daarin ook over de tijd na de 'Wende'. Zo vertelde hij dat er gemeenteleden bij hem kwamen die informant voor de Stasi waren geweest en zich afvroegen of ze dit wel of niet aan hun partner moesten vertellen. Hij vroeg hun dan wat ze wilden: of hun verdere

leven met geheimen en leugens leven of...? En hij bood aan: 'Zeg maar tegen je geliefde dat dan-en-dan de dominee komt; dan begrijpen ze wel dat er iets ernstigs aan de hand is'. Indrukwekkend hoe deze dominee in het groot en het klein bevrijding mede gestalte gaf!

Annet van Biezen, vriendin van de Geertekerk sinds 2021

Wie meer wil weten over de geschiedenis van deze kerk en dominee Führer, kan ik twee boeken aanraden: 1) De roman 'Het wonder van Leipzig', Erich Loest (2003) en 2) 'Geloof laat een muur vallen, Memoires van de Wende-dominee', Christian Führer (2017). Beide boeken zijn vertaald door Pieter Oussoren.

Een bewogen geschiedenis

Aflevering 13: Abraham des Amorie van der Hoeven

‘De dagen des menschen zijn als het gras, gelijk een bloem des velds zo bloeit’. Op een mooie lentedag stap ik begraafplaats Soestbergen aan de Gansstraat op. De Eerste Algemene Begraafplaats buiten de stad op het voormalige landgoed Soestbergen. In 1830 aangelegd door de gemeente Utrecht, nadat een jaar eerder besloten was dat begraven binnen de stad om hygiënische redenen verboden was. Boven het hek op de pilasters staat bovenstaande psalmtekst. Ik laat het even resoneren en loop door naar de entree, in de hoop meer te ontdekken over de reden van mijn bezoek: het praalgraf van predikant Abraham des Amorie van der Hoeven, remonstrants predikant in de Geertekerk.

Praalgraf op Soestbergen

Een paar maanden eerder kreeg ik een bericht van Ineke Ludikhuize. ‘Gerard, wist jij dat de Geertekerk een praalgraf heeft op Soestbergen? Misschien interessant voor jouw historische serie?’ Ik ben meteen enthousiast en Ineke verwijst me naar emeritus predikant Heine Siebrand. ‘Deze predikant Van der Hoeven is heel jong overleden. Uit verhalen weet ik dat hij binnen de kerkgemeenschap zeer geliefd was. Zijn vader was een beroemdheid in Nederland, predikant in Rotterdam en is met name bekend geworden omdat hij in Vlissingen het beeld van Michiel de Ruyter heeft onthuld met een toespraak.’

Senior

Het graf van Abraham des Amorie van der Hoeven is gemakkelijk te vinden, het driedelige monument met obelisk toont boven de andere graven uit. Op de vier zijden een opschrift: ‘Ter nagedachtenis van Abraham des Amorie van der Hoeven, geboren 22 februari 1798 in Rotterdam, hoogleraar in de godgeleerdheid aan het seminarium der Remonstranten. Overleden 29 juli 1855 nabij Arnhem.’ Al snel is me duidelijk dat het hier gaat over vader Van der Hoeven. Over zijn zoon is op het monument niets te vinden. In de beschrijving lees ik: ‘Hij was remonstrants predikant evenals zoon en naamgenoot, die hij overigens overleefde.’

Junior

Een korte zoektocht op internet leert me dat Van der Hoeven junior op 20 maart 1848 is overleden op 27 jarige leeftijd, zeven jaar voor zijn vader. Ook vind ik een rouwadvertentie van zijn ouders in de ‘Opregte Haarlemsche Courant’ van 23 maart 1848 (Delpher). De Rotterdamsche courant wijdt er die dag ook een bericht aan: ‘De wel eerv. zeer. gel. Abraham des Amorie van der Hoeven jr, predikant

bij de Remonstrantsch Gereformeerde Gemeente te Utrecht, is, na langdurig lijden, den 20 deze, aldaar overleden. Hij had den ouderdom van 27 jaren nog niet bereikt en reeds had hij zich door zijne schriften binnen- en buitenslands den roem verworven van een eene uitstekende plaats onder de beoefenaars de Godgeleerde studien in Nederland te bekleeden.’ En even verder: ‘Zijn kanselarbeid getuigde van

Cannemanfoyer

Bij de diensten in de Geertekerk nodigt het dienstdoende kerkenraadslid ons altijd uit om koffie of thee te drinken na de dienst in de Cannemanfoyer (en wijst dan met een armgebaar waar die is). Ik vermoed dat velen niet weten waar die naam vandaan komt.

eene hoogste zeldzame vereeniging innerlijke en uiterlijke gaven.' In andere artikelen lees ik dat de vader in 1855 inderdaad is bijgezet in het graf van zijn zoon. In hetzelfde jaar hebben vrienden het initiatief genomen om het grafmonument te laten maken.

Droog brood

Op een grafsteen bij de naastgelegen steenhouwerij lees ik de tekst 'De mensen van voorbij. Zij blijven met ons leven'. Thuis spit ik een recenter krantenarchief door en ontdek dat Van der Hoeven zeker niet in de vergetelheid is geraakt. De titel van het boek 'Ontbijten met droog brood' van Trouw-journalist Bert Klei is bijvoorbeeld ontleend aan een boek van Van der Hoeven junior. Hij had met zijn zussen en broers afgesproken voortaan droog brood te eten bij het ontbijt om geld uit te sparen voor de zending. Ook kom ik erachter dat vader Van der Hoeven een boek gewijd heeft aan zijn zoon, waarin hij onder meer verhaalt over het graf van zijn zoon. 'Indien ik op de zerk, die zijn kil gebeente bedekt, een grafschrift plaatsen moest, het zou het woord van dien vromen wijzer der oudheid zijn: in korten tijd volmaakt worden, heeft hij lange tijden vervuld.' Het boek nodigt uit om nog meer te weten te komen over het bijzondere leven en werk van deze jong overleden predikant van de Geertekerk. Wordt vervolgd.

Gerard van den Berg

Bronnen:

www.delpher.nl

Wandelroute 'Een wandeling over Soestbergen'

www.rijksmonumenten.nl

E.A. Canneman (1905-1987) werkte van 1933 tot 1977 bij de Rijksdienst van de Monumentenzorg, uiteindelijk als hoofdarchitect. Na de Tweede Wereldoorlog kreeg hij omvangrijke projecten, zoals het Belfort van Sluis, restauraties na de watersnood (Zierikzee), kasteel Walenburg (Neerlangbroek), kasteel Duivenvoorde (Voorschoten), de Nieuwe Kerk (Den Haag) en de Markiezenhof (Bergen op Zoom). Naast perfectionistisch herstel kenmerken zijn restauraties zich door contrasterend gebruik van gedurfde Louis Seize-kleuren en creativiteit van aankleding. Als kenner van Louis Seize- en Empire-stijlen wist hij ook stijlzuivere nieuwe scheppingen te creëren.

Restauratie

Eén van zijn projecten was de door de Rijksdienst tussen 1954 en 1956 uitgevoerde restauratie van de Geertekerk, waarvan de ruïne in 1953 door onze gemeente was aangekocht. D. Verheus – ook architect bij de Rijksdienst – assisteerde hem daarbij.

Perfectionisme

Het perfectionisme van Canneman kwam bij de restauratie van de Geertekerk onder andere tot uiting in het ontwerp van de foyers in de noorder- en zuiderbeuken. De foyer in de noorderbeuk kreeg aan beide korte zijden prachtige, in klassieke stijl uitgevoerde, door Canneman ontworpen houten kastenwanden. De ene wand sloot aan op de vroegere kosterij, nu de keuken. De andere wand scheidde de foyer van de kerkzaal. De foyer in de noorderbeuk draagt dan ook niet voor niets zijn naam. De foyer in de zuiderbeuk kreeg ook zo'n kastenwand, maar alleen bij de aansluiting op de kerkzaal.

Modernisering

Bij de modernisering van de kerk in 2015-2016 moesten de beide op de kerkzaal aansluitende wanden van Canneman wijken om de foyers te kunnen vergroten én vanwege de wens om de scheiding tussen foyers en kerkzaal geluiddicht te maken. In de aansluitingen op de kerkzaal zijn toen de huidige geluidsisolerende glazen wanden geplaatst. Een wand is toen gebruikt om in de zuiderbeuk tegen de muur van de voorkant van de kerk een nieuwe kastenwand te maken. De andere wand werd vanwege monumentale waarde in gedemonteerd staat opgeslagen.

In de foyer in de noorderbeuk, de Cannemanfoyer dus, is de oorspronkelijke kastenwand in de aansluiting met de keuken wél gebleven. Misschien dat u koffie- of theedrinkend die wand nu eens met andere ogen bekijkt.

Wim Edelman

Dubbeljubileum Florus en Tina 40 jaar predikant

Dankbaar en in goede gezondheid hebben we 17 maart, op de gedenkdag van de heilige Geertrudis van Nijvel, ons jubileum gevierd. Beiden bevestigd als predikant in 1995, Tina op 17 maart in Aduard en Florus op hetzelfde moment in Ter Apel. We kenden elkaar toen nog niet. Van 1990 – 2010 zij aan zij als predikant van de Geertekerk, eerst met Marius van Leeuwen en Aty Joosten-Waale, vanaf 1993 met Heine Siebrand als derde collega.

Na een feestelijke middag in Bunnik stonden we in de stille lenteavond om half acht onder de toren van de Geertekerk, in afwachting van het luiden van Ghertrut, de Jezus Maria Johannes en Jezus Maria Johannes Anna door leden van het Klokkenuidersgilde.

Het was ontroerend om met zoveel Geertekerkers op deze manier een moment stil te staan bij deze bijzondere dag voor ons. Daarna een lied, een paar woorden en het heffen van het glas.

Niet vooraf groots aangekondigd in de Geertebrief, wel vermeld in de dienst van 16 maart, vonden we dit een passende vorm. Met nog in herinnering 2010, het grote feest in de Geertekerk ter gelegenheid van ons 25-jarig dubbeljubileum. In de Parklaankerk vierden we ons 30-jarig predikantenjubileum. En nu dan onder de toren met de cantorij, bij elkaar voor hun wekelijkse repetitie, en vele anderen.

Al preken we voorlopig nog veel elders, de Geertekerk blijft voor ons een dierbare plek.

We sloten af met het lied:

*Dit huis is een huis waar de deur openstaat,
waar zoekers en zieners, genood of gekomen,
hun harten verwarmen, van toekomst gaan dromen,
waarin wat hen drijft tot herkenning gaat komen,
de vonk van de Geest in hun binnenste slaat.*

*Dit huis is een huis waar gemeenschap bestaat,
waar zangers en zeggars bijeen zijn gekomen
om uiting te geven aan waar zij van dromen,
waardoor een beweging ontstaat die gaat stromen,
die nooit meer, door niemand zich inperken laat.*

(Tekst Margryt Poortstra, melodie Tom Löwenthal)

Florus Kruijve en Tina Geels, oud predikanten van de Geertekerk

---

Vervolg van pag. 5

Heb je contact gehouden met je opvangouders?

“Na de bevrijding (in mei) duurde het nog tot begin juli voordat ik weer terug naar huis kon. Het gekke is, dat ik me van die terugreis niets kan herinneren. In de jaren daarna heb ik nooit contact met hen gehad. Het leven ging door en er werd eigenlijk niet gepraat over de nare tijd die achter ons lag. Men ging aan het werk. Pas in de jaren '90 ben ik samen met mijn man David op zoek gegaan. Ik wist niets, geen naam, geen adres, alleen ongeveer waar de boerderij lag. Maar door alle nieuwbouw

konden we het eerst niet vinden. Met hulp van de kerk in Wilp is het toch gelukt het gezin weer te vinden. Het was heel bijzonder elkaar eindelijk weer te zien. Sindsdien hebben we als families contact gehouden.”

Hoe was het om weer thuis te komen?

“Het enige wat ik me herinner is dat ik commentaar kreeg van andere kinderen, dat ik ‘zo raar praatte’. Ik had een Veluws accent gekregen. Maar verder werd er eigenlijk niet over gepraat. Ik was weggevoerd en nu was ik weer terug: punt-uit. Er werd sowieso weinig teruggekeken op of gepraat over de oorlogsjaren. Dat is nu

heel anders. Ik heb er geen trauma aan overgehouden, maar wel een heel diep besef: ik zou liever samen hongerlijden of erger, dan dat je je kind afstaat.

Naar aanleiding van dit gesprek heb ik mijn kleinkinderen gevraagd wat vrijheid voor hen betekent. Omdat zij nooit een situatie van oorlog hebben meegemaakt, is dat anders dan voor mij. Voor hen is vrijheid kunnen doen wat je wilt. Voor mij betekent het dat je niet bang hoeft te zijn dat ineens iemand zijn hand op je schouder legt omdat je iets hebt gezegd wat niet mag. Dat je niet bang hoeft te zijn om in vrijheid je mening uit te spreken.”

Jan van Aller

Bijeenkomst

Jaap Robben over schrijven en over Grip

Donderdagavond 24 april 2025, 20.00 uur, Geertekerk

Jaap Robben (1984) is een auteur die niet voor een bepaalde leeftijdscategorie schrijft. Hij schreef kinderboeken en -gedichten en de laatste jaren heeft hij

een aantal romans gepubliceerd die indruk maakten: *Birk*, *Zomervacht* en zijn laatste: *Schemerleven*. Stuk voor stuk verhalen over mensen die om wat voor reden dan ook de grip op hun leven zijn kwijtgeraakt. Sommigen kijken terug op een verloren liefde, die heel bepalend was (*Schemerleven*). Anderen worstelen met een overleden vader die alles blijft bepalen (*Birk*).

Robben is een enthousiast spreker en hij zal ingeleid en aan de tand gevoeld worden door Ivan Borghsteijn, handelsreiziger in boeken, zoals hij zichzelf noemt.

Kaartjes:

www.ticketkantoor.nl/shop/Robben

of via de QR-code

Normaal: € 15;
vrienden RGU € 10;
scholieren € 2,50

Boekaankondiging

Tolerantie, een porseleinen fles

Onlangs gaf Heine Siebrand in de Geertekerk een lezing over tolerantie. Daar kondigde hij aan dat hij over dit onderwerp een boek in voorbereiding had met de titel *Tolerantie een porseleinen fles*. In de tweede helft van april zal het verschijnen. Vele jaren was Heine Siebrand als (studenten-)predikant verbonden aan de Geertekerk. Bij de boekentafel in de hal van de Geertekerk zal het boek verkrijgbaar zijn voor de speciale prijs van € 17,50.

Toelichting op de achterzijde:

We leven in een tijd van intocht en uittocht. Mensen gaan tijdelijke verbanden aan, leven in een werkelijkheid die voor een belangrijk deel door eigen keuzes bepaald wordt. Denk bijvoorbeeld aan het beroemde lied van Bob Dylan: *'How many roads must a man*

walk down, before you can call him a man?' We kunnen dingen die wij wensen naar ons toehalen en we kunnen

ons van zaken die ons niet langer bevalen verwijderen of losmaken. Geijkte verbanden van traditionele zeden en gewoonten die geen keus laten, hebben niet onze voorkeur. Alles is in beweging.

Ditzelfde verschijnsel doet zich voor op het vlak van diensten en producten. Bij brood dacht je aan de bakker, bij televisie aan de radiozaak en bij kennis aan wetenschap. Nu bestaan de meeste producten en diensten op dislocatie en kunnen we ze bovendien moeiteloos met de muis via het internet naar ons toe halen. De dingen hebben geen vaste plaats meer en de afstand tussen kennis van zaken in het dagelijks leven en de laatste stand van wetenschap wordt mede door dit voortdurende en zich versnellende proces van verplaatsing en verandering steeds groter.

Diaconale geluiden en collectes april 2025

Even voorstellen: Eveline van de Kieft

Sinds twee jaar ben ik vriendin van de Geertekerk, een plek waar ik ruimte vind om in gemeenschap geloof te delen en te vieren. In mijn werk, bij het Ministerie van Justitie en Veiligheid, probeer ik bij te dragen aan beleid dat helpt om jongeren die met justitie in aanraking zijn gekomen met passende interventies weer op het goede spoor te zetten. Ik vind het fijn en vanzelfsprekend om binnen de kerkelijke gemeenschap ook bij te dragen met mijn talenten. In mijn vorige kerk heb ik veel gedaan op het gebied van eredienst en binnen de kerkenraad. Nu wil ik dat graag gaan doen op een ander gebied. Voor mij zijn aandacht en zorg voor de kwetsbare medemens en de natuur vanzelfsprekendheden die voortvloeien uit mijn geloof. Zeker in een gemeenschap waar veel mensen het goed hebben zie ik dat als een extra verantwoordelijkheid. Dan heb je ook meer te geven, letterlijk en figuurlijk. Het lijkt mij mooi om daar concreet vorm aan te geven binnen de diaconie.

Diaconale stadspelgrimage seminariumstudenten

Op 28 maart vond de eerste diaconale stadspelgrimage van de remonstrantse seminariumstudenten plaats in Utrecht. Ze begonnen in de Geertekerk en wandelden

vervolgens naar Castella (Zusters Augustinessen) en de Domkerk. Op iedere plek vertelden betrokkenen over de praktijk van hun diaconale werk; niet alleen de positieve verhalen, maar ook over waar en wanneer het complex is, gaat schuren of niet lukt. Lense Lijzen en Gert Kuiper ontvingen de groep in de Geertekerk en Lense begeleidde de groep tijdens de rest van deze stadspelgrimage.

Vijftig (50!) remonstrantse geiten

Het project dat de Geertekerk gezamenlijk met de Omar al Farouk Moskee in Albanië financiert, is een groot succes in onze gemeente geworden. De bedoeling was dat we € 7.200 bijeen zouden brengen, maar onze bijdrage is opgelopen tot € 10.000! Daarvan kunnen 50 geiten aangekocht worden. De diaconie en ook de Meriem Foundation zijn bijzonder blij met deze geweldige opbrengst en danken de gulle gevers voor zoveel betrokkenheid bij dit project. In principe zullen de Meriem Foundation en de moskeegangers eenzelfde bedrag bijeenbrengen. We hopen u daarover later in het jaar te informeren.

Meerjarige donatie aan Baita

Het woord 'Baita' heeft meerdere beteke-

nissen: Beth (Joods: huis), bayt (Arabisch: huis) of baita (laatste huis op een trektocht voorbij de boomgrens).

Baita is een huis in Lunetten waar twee hoofdbewoners (nu een student en een AIO) samen met zes ongedocumenteerden een woongroep vormen: samen eten, elkaar helpen en het huis en de tuin verzorgen. Baita wordt gefinancierd door het Leger des Heils en de Gemeente Utrecht, maar de financiële toekomst is onzeker. Daarom gaan we dit project ondersteunen door hier drie jaar lang 5000 euro aan te betalen.

Collecteopbrengsten

Utrecht:

8 dec	Geitenproject Albanië:	€ 1.325,70
15 dec	Geitenproject Albanië:	€ 1.123,75
22 dec	Geitenproject Albanië:	€ 1.339,01
24 dec	Orchestre Partout:	€ 1.776,14
25 dec	Voedselbank Utrecht:	€ 1.617,46
1 jan	Schuldhulpmaatje:	€ 827,95
12 jan	Just Enough:	€ 388,57
9 feb	Voedselbank Utrecht:	€ 1.988,00
16 feb	Youth for Peace	
	Sant'Egidio:	€ 966,30

Tussen wal en schip

Schoonhoven:

2 feb Tent of Nations:	€	95,00
16 feb Hospice Gouda:	€	44,00

Komende collectes:

13 april: UAF (University Assistance Fund) – Stichting UAF zet zich in voor de ontwikkeling van gevluchte studenten en professionals en hun integratie op de Nederlandse arbeidsmarkt door belangenbehartiging, advies, begeleiding en financiële steun (www.uaf.nl). (Dit is de laatste collecte in de vastentijd, waarin iedere zondag werd gecollecteerd voor een doel dat zich inzet voor vluchtelingen.)

4 mei: Stichting OMDUW (Oecumenische Missionaire Diaconale Utrechtse Werkgroep) – OMDUW zet zich in voor het welzijn van de mensen in de stad Utrecht die aan de rand van de samenleving zijn terecht gekomen, zoals dak- en thuislozen. De onafhankelijke stichting wordt door twintig kerken uit Utrecht ondersteund en al het werk wordt door vrijwilligers gedaan (<https://stichtingomduw.com/>).

18 mei: Land van Ons – Land van Ons gelooft in de veerkracht van de aarde en de kracht van het burgercollectief. Als coöperatie koopt Land van Ons landbouwgrond namens de deelnemers. Op dit land worden vervolgens de biodiversiteit en het landschap hersteld en kunnen pachters rendabel boeren (<https://landvanons.nl/>).

1 juni: Straatpastoraat – De twee straatpastores van Utrecht zijn aanwezig in de leefwereld van dak- en thuislozen. Ze zijn aanspreekbaar op straat en zoeken mensen op in dagopvang, ziekenhuis of huis van bewaring. Het contact van mens tot mens is hierin de kern. Ook worden er vieringen voor de doelgroep in de Domkerk verzorgd en is er iedere maandagochtend inloop met brunch in de Jacobikerker (<https://straatpastoraatutrecht.nl/>).

*Namens de diaconale commissie,
Mirjam Minderman*

In de veertigdagentijd collecteerde de diaconie evenals vorig jaar niet alleen voor geld, maar ook voor tijd. Deze keer voor Stichting De Toevlucht in Utrecht, waar bed, bad, brood en ondersteuning wordt geboden aan ongedocumenteerde, dakloze mannen. Teade Walma bood zich aan om daar een dagdeel te helpen. Hij vertelt hier over zijn ervaringen.

Bob Marley

In de huiskamer van De Toevlucht klinkt een avond lang het raggaeritme van het grote Pan-Afrikaanse icoon: 'No woman no cry', 'Could you be loved' en 'Get up stand up'. Kennedy speelt intussen aan de keukentafel een dampspel met vrijwilliger Tjitse en zingt enkele frasen mee. Hij verbetert iedere huisgenoot die onzin vertelt over deze musicus. Ibrahim stelt mij voor een potje rummikub te spelen, waar ik gretig ja op zeg. Anderen hebben ervoor gekozen even op zichzelf te zijn. Joshua volgt een Afrikaanse soap op zijn telefoon en Boubacar een voetbalwedstrijd.

Hussein komt binnen – headphones over zijn oren – en ik stel me aan hem voor. Hij is zojuist teruggekeerd van zijn werk in Amsterdam waar hij in een hotel werkt. Over enkele weken moet hij De Toevlucht verlaten, maar met een schalkse glimlach op zijn gezicht: 'Er zijn perspectieven!'. Hij mag er nog niet over praten met anderen. Uiteindelijk wil hij filmmaker worden. Opleiding gehad? Nee, Hussein is een autodidact die zichzelf ook leerde pianospelen. Solomon heeft op zijn kamer kip met rijst gegeten en gooit wat overblijft in de afvalbak. Hij werkt vijf tot zes dagen per week bij een meubelbedrijf als bezorger. John heeft vandaag langs het Merwedekanaal gewandeld en Nederlandse les gehad. En Mohammed is naar Amsterdam gereisd om de hele dag bij vrienden door te brengen. Mahamadou heeft corveedienst en stofzuigt ijverig de ruimte.

Vrolijkheid

Deze avond stel ik mij voor aan ongeveer

de helft van de bewoners van De Toevlucht. Aanvankelijk voel ik me onhandig in deze setting. Witte westerling in een gemeenschap van uitsluitend zwarte mannen. Maar al gauw voel ik me op mijn gemak door hun toegankelijkheid, energie en vrolijkheid. Als je alle zekerheid in je leven hebt opgegeven en je weet niet wat de dag van morgen brengt, is het bijna niet voor te stellen dat je nog zo blijmoedig en luchthartig kan zijn. De toekomst komt ze welwillend tegemoet; dat lijken ze uit te drukken in houding en taal.

Perspectief

De Toevlucht is een 24/7 schuilplaats voor ongedocumenteerden met een asiellachtergrond, ondersteund door het Leger des Heils. Ze kunnen hier douchen, slapen, hun kleding wassen en ze krijgen een maaltijd aangeboden. De huiskamer is er voor gezelligheid en ontspanning, maar na middernacht is de slaapkamer de verplichte verblijfsruimte. Naast vaste krachten zijn er vrijwilligers. Tjitse is een van hen en werkt hier twee keer een shift per maand. Hij is aanwezig als aanspreekpunt en facilitator.

Als je als afgewezen asielzoeker geen dak meer boven je hoofd hebt, kun je je aanmelden voor een intake bij De Toevlucht. Je mag er drie maanden verblijven en hebt de gelegenheid aan jezelf te werken en een dagelijkse routine op te bouwen met sport, werk of een cursus. In deze periode kun je onderzoek laten doen naar een juridisch perspectief bij organisaties als STIL Utrecht of Vluchtelingenwerk Nederland. Mocht

Lees verder op pag. 18, onderaan

Eerherstel!

Er is iemand die eerherstel verdient. Hij heeft model gestaan voor een prachtig kinderboek. Daar deed hij niet moeilijk over. Met hem leerden talloze kinderen iets over de maan, de dagen van de week, alle kleuren van de regenboog, ze leerden door hem tellen, vruchten en ander voedsel herkennen. Door hem zijn er eindeloos veel intieme voorleesmomentjes in de wereld gebracht. Er zijn tassen en allerlei andere artikelen gemaakt met zijn beeltenis erop en hij heeft voor een nieuwe uitdrukking in onze taal gezorgd. In 2011 werd een documentaire naar hem genoemd 'Generatie Nooitgenoeg', en in 2022 verscheen het boekje 'Generatie ooit genoeg?' van jong volwassenen, die andere jong volwassenen interviewen: Rupsje Nooitgenoeg! Wie kent hem niet?

Zoek je op wat we ermee bedoelen, dan staat te lezen, dat de uitdrukking iemand aanduidt die 'voortdurend ontevreden is en altijd maar meer wil.' Dat is geen compliment.

Hoe misplaatst! Tja, het komt natuurlijk door de naam, die de auteur Eric Carle de rups heeft gegeven. Hij raakt een snaar door eenzijdig de vraatzucht van het dier te benadrukken. Dat is enorm aangeslagen en herkend. (Hoe komt dat toch?)

In zijn illustraties toont hij echter het wonder en de diepgang van de transformatie waar die vraatzucht uiteindelijk toe dient.

Daarin komt het volledige verhaal tot uitdrukking. En dat is het verhaal van een natuurlijk wezen, wat precies doet wat het moet doen; eten, krachten verzamelen om te groeien... precies tot het genoeg is. En dan stopt hij met tot zich nemen, keert

naar binnen en gaat zich ontwikkelen. Hij gebruikt alles wat hij verzameld heeft om over te kunnen gaan naar een volgend stadium. In dat stadium heeft hij een dienende rol voor planten die bestoven moeten worden en schenkt hij de wereld schoonheid. Er wordt een cirkel afgelegd van ontstaan, nemen, verwerken, geven en doorgeven. Zo werkt de natuur.

Rupsje Nooitgenoeg passeert geregeld mijn gedachten bij gesprekken die ik met mensen om me heen voer. Daarin kaart ik aan wat het me doet, dat er zo veel en ver gevlogen wordt, nog steeds, en door mensen, die dat al erg veel gedaan hebben. Die het

normaal zijn gaan vinden, een recht mischien zelfs, die hun identiteit aan ver en veel reizen hebben opgehangen. De natuur en de mensen in de lage lonen landen lijden onder ons gedrag, ons consumptiepatroon in het algemeen. Kan dat nou niet anders? Niemand vindt het een plezierig gespreksonderwerp en iedereen komt zo met zijn of haar eigen argument, wat op individuele schaal steekhoudend lijkt. Maar ik vraag me eerlijk gezegd af: Hoe vaak is er eigenlijk sprake van het blijven steken in het stadium van rups, die maar niet volwassen wordt, de rups die blijft nemen en die onverzadigbaar is?

De rups die de volledige cyclus doorloopt en in een vlinder transformeert laat zien welke weg we als natuurlijke en ook spirituele wezens hebben af te leggen. En daar hoort op zeker moment de aanvaarding van grenzen bij.

Eerherstel voor de rups, die weet te stoppen als het genoeg is, lijkt me wel op zijn plaats. Nu wij als mensen nog.

Marijke Kools

Vindt u het leuk om op deze plek uw 'groene' ervaringen te delen? Bijdragen van 300 à 400 woorden zijn van harte welkom bij Mirjam Minderman, m.de.niet@hotmail.com. De volgende Geertebrief heeft als thema *bewonderen*. De deadline voor bijdragen is 10 mei.

Vervolg van pag. 17

dat positief uitvallen dan bestaat na De Toevlucht nog altijd een tweedelijns huisvesting bij het SNDVU Seguro. Daar vallen ze opnieuw onder de summere bed-badbrood-regeling en krijgen ze eveneens sociaal juridische ondersteuning: een nieuwe en laatste strohalm. En misschien ontstaat van daaruit hernieuwd perspectief: een herstart van je procedure en dus een terugkeer naar Ter Apel. Daar is het lang geleden al eens begonnen.

Wrang contrast

Intussen is het tegen middernacht stil geworden in de huiskamer en hebben bijna alle bewoners hun slaapkamers opgezocht. Morgen om tien uur uiterlijk is het tijd om op te staan en begint hun dagelijkse routine. Kemal is de laatste en belooft morgen een lang bezoek aan de sportschool te brengen: 'Keeps me strong and focussed.'

Met Tjitse praat ik nog even na. Hij heeft vandaag de sleutel gekregen van zijn nieuwe huis: via de makelaar en met zijn

vriend vond hij na een eindeloze zoektocht een woning met een huur van rond de 2000 euro. En ik keer huiswaarts en ben benieuwd naar de vorderingen op deze dag van de kostbare en duurzame renovatie van onze nieuwe woning. Het verschil tussen de perspectieven van mensen hier en die van ons is schrijnend aanwezig bij mijn afscheid.

(namen en personen komen niet overeen)

In memoriam

Aaltje (Elly) Witvliet – van den Berg

Elly Witvliet groeide op in een harmonieus gereformeerd gezin en vooral de band met haar zusje Hetty was heel hecht. Na de oorlog kwam Elly op het Ministerie van Wederopbouw te werken, waar zij haar man leerde kennen. Samen kregen zij een zoon en twee dochters. Het leven was niet altijd gemakkelijk voor Elly. Haar huwelijk werd overschaduwd door de oorlogstrauma's van haar man en er waren zorgen om de kinderen. Maar Elly toonde een ongekende veerkracht. Het was vooral de muziek die haar hielp en droeg. Jarenlang was zij betrokken bij Toonkunst, bij het Festival Oude Muziek, de Bach-cantates en de concerten in de Pieterskerk. In de jaren zeventig rondde zij haar studie musicologie af. Voor haar enorme inzet in al haar vrijwilligerswerk werd zij gedecoreerd. Daarnaast was zij lid van de Geertekerk. Aangenomen in de laatste paasdienst in de oude kerk, bleef de Geertekerk voor haar haar hele leven belangrijk. Haar religiositeit vond zijn bedding vooral in de muziek. Corona was voor Elly een keerpunt: het

verlies van haar vele sociale contacten en de muziek was een klap die zij niet meer goed te boven kwam. De laatste jaren verbleef zij in een verpleeghuis, maar ook daar behield zij haar vermogen om te genieten van muziek, van mensen om haar heen. Op 12 februari overleed zij, na een lang en bewogen leven. Elly werd 98 jaar. Wij namen in haar geliefde Pieterskerk afscheid van haar.

Thelma Wilhelmine Jellema – van Dort

Thelma groeide op in voormalig Nederlands Indië. Zij en haar familie hebben de oorlogsjaren onder huisarrest meegemaakt, maar het zwaarst voor hen was de Bersiap-periode, de heftige maanden direct na de bevrijding toen de Onafhankelijkheidsstrijd oplaaide. De vader van Thelma werd vermoord en haar broer afgevoerd. Deze gebeurtenissen hebben haar diepgaand getekend.

Na de oorlog had Thelma het moeilijk om haar plek in Nederland te vinden: repatrianten zoals zij en haar moeder werden niet met open armen ontvangen.

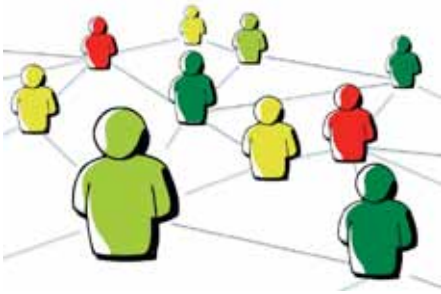
Ze ontmoette haar man, ver familie en eveneens getekend door de oorlog in de Oost. Samen kregen zij drie kinderen, maar de trauma's uit het verleden maakten dat het huwelijk niet stand hield.

Thelma was open en nieuwsgierig en ging graag naar lezingen. Op één van die lezingen leerde ze Marius van Leeuwen kennen en zo kwam ze uiteindelijk in de Geertekerk terecht, een gemeenschap waar ze zich voor het eerst thuis voelde. Ze liet zich halverwege de jaren '80 dopen, maar bleef vriendin van de gemeente. Ze kwam jarenlang trouw naar de kerk en naar verschillende kringen, helemaal vanuit Den Haag. Toen dat niet meer ging werd ze nog een tijdlang gereden. Helaas was het de laatste jaren niet meer mogelijk en werd haar wereld steeds kleiner. Langzaam doofde haar kaarsje uit en op 28 februari overleed zij, 96 jaar oud. Bij haar afscheid klonk Sinatra's 'My Way': ze was haar heel eigen gang in dit leven gegaan.

Marthe de Vries

Contactwerk

Nieuw centraal contactlid Houten

Eind 2024 is Alice Scholte aan de gang gegaan als centraal (en enig) contactlid voor Houten als opvolger van Cor Stolk. Sinds 1982 woont Alice al in Houten, waar ze lange tijd actief in en rond de PKN was. Alice heeft een brede belangstelling voor godsdienstige, spirituele en filosofische zaken. Als je met haar praat komt een mooi pallet van ervaringen langs. Naast de stiltevieringen van de PKN organiseerde zij samen met anderen meditatieve oecumenische diensten met meer ruimte voor healing, reading, zen en mediteren. Daardoor geïnspireerd zocht Alice een

geloofsomgeving met ruimte, aandacht en warmte en vond dat in de Geertekerk. Ruim twaalf jaar geleden kwam ze in contact met ds. Florus Kruijne. En via de site van de RGU in contact met de remonstranten. Het was een feest van herkenning en al snel werd ze vriend. Ze nam deel aan en genoot van de kring in Houten die ds. Alleke Wieringa leidde. Dat versterkte haar band met de RGU. De breedte en de ruimte van de RGU met zulke verschillende boeiende predikanten inspireren haar. Zelfs in haar caravan op vakantie volgt ze graag de diensten.

Alice heeft haar leven een boeiend kunstzinnige vorm gegeven door haar beroepen als pianodocent en beeldend kunstenaar. Zij gaf veel groepen schilderles aan huis en combineerde dat met zorg voor haar twee dochters en haar man.

De gespreksgroepen van de RGU hebben haar warme belangstelling, zoals nu twee gespreksgroepen in Houten onder leiding van ds. Lense Lijzen. Nadere informatie is

te vinden in de programmagids.

Alice is iemand die de verbinding met mensen zoekt, maakt en ook zelf nodig heeft. RGU-vrienden/leden in Houten weten het vast: op je verjaardag krijg je een felicitatiemail met een schilderij van Alice. Kunst, hartelijkheid en echte persoonlijke aandacht zijn kernbegrippen die Alice typeren. Het is fijn om zo'n contactlid in de RGU te hebben.

Lex Stigterman

Bijeenkomsten

Donderdag 8 mei: Een nieuwe bijeenkomst voor de centrale contactleden van 13.30-15.30 uur in de Geertekerk. De agenda voor deze bijeenkomst is inmiddels verspreid.

Maandag 6 oktober: Een bijeenkomst voor alle contactleden van 13.30-16.00 uur in de Zuidfoyer. Zet hem alvast in je agenda!

Zaterdag 10 mei: Vanaf 13.30-16.15 uur is er weer een creatieve middag collages maken op kaarten. In een heel gezellige sfeer zorgen we voor een welbestede middag. De kaarten liggen op de boekentafel, waar je ze als contactlid gratis kunt meenemen, bijvoorbeeld om ze naar mensen in jouw wijk te sturen, zomaar, ter bemoediging of als beterschap wens. Er zijn ook speciale kaarten voor de kinderen aanwezig.

Muziekinstrumenten naar Mexico

Aan de gulle gevers van de Geertekerk laten we weten dat alle instrumenten bekist zijn en voorzichtig op uiteindelijk twee pallets in een container zijn geplaatst. Ze zijn per boot onderweg naar de haven van Veracruz, een reis van zeventien dagen. In de haven zal de vader van Ana de kisten met instrumenten inklaren en op transport zetten naar Uruapan, zo'n 771 kilometer vanaf Veracruz. Veel dank voor alle gaven!

Anne van den Hout

Een avond Buitenwijken met een Gouden randje

De RGU kent naast de Utrechtse en naburige wijken ook de 'buitenwijken', waarvan wijd verspreid wonende leden en vrienden deel uit maken. Dankzij een actief contactlid, Ellen van Dam, is er verbondenheid. Afgelopen najaar hadden wij met de drie predikanten een mooie wijkavond via Zoom. Dat smaakte naar meer.

Medio maart maakte onze buitenwijken-virtuele-kring een geslaagde start. Negen leden troffen elkaar. Wij zijn allen verbonden met de RGU en waren daar ook actief, voordat wij om uiteenlopende redenen op afstand gingen wonen. Sommigen zijn zowel in de plaatselijke gemeenten als bij de Geertekerk betrokken en actief. Onder de zestig tot tachtig online kerkbezoekers zijn velen van ons met regelmaat te treffen. Die deelname aan diensten vormde de aanleiding voor dit virtuele kringgesprek.

In de dienst van 2 februari ging Johan Goud voor met het thema 'eenvoud is onuitputtelijk'. Het sprak aan en intrigeerde. Johan was bereid om online bij ons aan te sluiten. Een mooie gelegenheid om op de dienst te reageren en voor Johan

om terugkoppeling te krijgen en met ons erover in gesprek te gaan.

Die wonderlijke 'onuitputtelijke eenvoud' riep uiteenlopende associaties op. Voor sommige rationeel denkenden waren de verhalen, Bijbelse parabels, Griekse mythen en Chinese toververhalen, sleutels tot het bevatten van het onbegrijpelijke. Bij anderen riepen de verhalen herinneringen op. De ene over een moment aan de rand van het meer van Tiberias waar de wonderlijke vermenigvuldiging van vissen en broden plaats zou hebben gevonden. Voor een ander, die in tien maanden samen met haar partner naar Santiago de Compostella gelopen was en terug en onderweg veel gastvrijheid genoten had, riep het een markante herinnering op: na terugkeer in Utrecht fietsten ze langs twee mensen uit Taiwan, die advies voor onderdak vroegen... zij reden door, maar keerden om en ontvingen hen in hun huis. Een bijzondere ontmoeting. Ook riep het thema ongemak op. Waarom laten wij onze beurt passeren als er onderdak voor vluchtelingen gevraagd wordt? De aanschouwing van de heerlijkheid Gods, in

de transparante eenvoud, doorzichtig als water, was sommigen te passief. Moeten wij niet in actie komen tegen ongelijkheid? Zeker wel, maar dat komt vanzelf als je leeft vanuit de dankbare afhankelijkheid van genade. Het besef dat zo veel je toekomst, roept op tot delen. Het zien en delen met hen die daar vanuit leven, opent je juist voor de ander. De genade haalt een streep door de neoliberale illusie van meritocratie. Wat ons toevallig is veel meer waard dan materiële rijkdom. Die leidt onherroepelijk tot onvrede onder de minder bedeeden en voedt het actuele populisme. Luisteren naar de onuitputtelijke eenvoud opent onze ogen voor delen en onze oren voor de stem van de outsiders.

Een inspirerende avond. Wij kregen de geest. De buitenwijkers van de Azoren vertelden dat daar iedereen tijdens het Pinksterfeest elkaar ontmoet. En dat is hier soms ver te zoeken. Kortom, wij hopen rond die tijd weer virtueel bijeen te komen en uit te wisselen over... de Heilige Geest.

Rutger Jan van der Gaag

Uit de kerkenraad...

De G van Lense

Voor zijn zestigste verjaardag kreeg onze predikant Lense Lijzen van de collega's een steen op de Oudegracht. Elke zaterdag houdt een steenhouwer tussen 13.00 en 14.00 uur een nieuwe letter in een steen. Die letters vormen woorden en vervolgens zinnen, geschreven door Utrechtse dichters. Het project loopt al sinds 2012, is begonnen bij Oudegracht 279 en loopt richting het Ledig Erf. Het gaat door zolang het gesteund wordt door mensen die letters kopen. U vindt de G van Lense voor de deur van huisnummer 335.

Ineke Ludikhuize

JONG@RGU

Lees alles over de belevenissen in het Verteluur, bij de Klub, de Kind en Geloof groep en nog veel meer...

Vijf vragen aan Marie (7 jaar)

Wie ben jij?

Ik ben Marie en woon met mijn moeder, vader en zus in Utrecht. Ik houd het allermeeest van buiten spelen.

Wat brengt jou in de Geertekerk? En wat vind je leuk om daar te doen?

Ik kom in de Geertekerk, omdat ik met mijn moeder mee ga. Het leukste vind ik als we paaseieren gaan zoeken. Ik houd van zoeken... en van paaseieren. Knutselen in het Verteluur vind ik soms leuk, want je kan niet altijd kiezen wat je gaat maken.

Wat voor rituelen hebben jullie thuis?

Voor het slapen gaan geef ik mijn moeder en mijn vader een boks, kus, knuffel en een high five achter elkaar.

Wat is jouw lievelingsverhaal/boek?

Alle boeken van de Boomhut en van Geronimo Stilton.

Aan wie geef jij het stokje door?

De volgende die mag is Jinthe. Zij is mijn Geertekerk vriendin.

Wijsheid of dwaasheid...

In het verteluur ging het zondag 23 maart over wijsheid. In het verhaal zouden tien meisjes een lampionnentocht houden voor hun vriendin die ging trouwen, maar het bruidspaar liet lang op zich wachten en vijf van de meisjes hadden om verschillende redenen hun kaarsje al opgebrand en misten uiteindelijk het feest. Was dat wijsheid, of dwaasheid? We onderzochten het met behulp van stellingen: wat zou je liever doen, je kaarsje bewaren of deze al eerder aansteken? Voelt als inkopper, beetje cliché toch? Maar wat als we het iets moeilijker maken: er kwam iemand langslopen die bang was in het donker... help je diegene of bewaar je toch je kaarsje? Met nog meer stellingen onderzoeken de kinderen wat ze belangrijk vinden – samen of alleen, sterk of slim, veilig of avontuurlijk. Uiteindelijk leggen ze hun eigen wijsheid, soms bekend, soms verrassend, vast op een tegeltje ter inspiratie van ons allemaal.

Pieter Bons

Wil je meewerken aan jong@RGU? Stuur een mailtje aan Gerard van den Berg via redactie@geertekerk.nl

Schrijfactie Amnesty International 20 april

Colombia, bescherm mensenrechtenverdedigers tegen geweld

Activisten van de organisaties CREDHOS en FEDEPESAN zetten zich al jaren in voor de rechten van mensen in het noorden van Colombia. Ze doen dit met gevaar voor hun eigen leven. Ze worden voortdurend bedreigd en geïntimideerd door gewapende groepen. Afgelopen januari kwam naar buiten dat er zelfs een plan lag om Iván Madero (rechts op de foto), de voorzitter van CREDHOS, te vermoorden. De Colombiaanse autoriteiten doen te weinig om dit geweld te stoppen.

In de regio Magdalena Medio in het noorden van Colombia vechten de Colombiaanse staat en minstens vier gewapende groeperingen om de natuurlijke rijkdommen van het gebied, zoals olie en water. Het geweld tegen mensenrechtenverdedigers, waaronder vele moorden, begon al minstens 40 jaar geleden.

Na de dienst van 20 april kunt u uw handtekening te zetten onder een brief gericht aan de minister van Binnenlandse Zaken van Colombia, waarin we hem oproepen om mensenrechtenorganisaties als CREDHOS en FEDEPESAN te beschermen tegen geweld.

Werkgroep Amnesty International

Adressen en colofon

Remonstrantse Gemeente Utrecht

Geertekerk, Geertekerkhof 23
3511 XC Utrecht
E: rgu@geertekerk.nl
website: www.geertekerk.nl
banknr. NL36 TRIO 0379 5217 84
t.n.v. Remonstrantse Gemeente Utrecht
Kerkelijk bureau in de Geertekerk
T: 030 2340198

Predikanten

Meer informatie op
www.geertekerk.nl/predikanten

Ds. Marthe de Vries

werkdagen: maandag t/m donderdag
E: marthedevries@dds.nl
T: 06 22325913 (voor contact graag
voicemail inspreken)

Ds. Claartje Kruijff

werkdagen: dinsdag t/m donderdag
E: claartjekruijff@ziggo.nl
T: 06 41526666 (voor contact graag
mailen of voicemail inspreken)

Ds. Lense Lijzen

werkdagen: dinsdag t/m vrijdag
E: lenselijzen@gmail.com
T: 06 40070518 (voor contact graag
mailen of voicemail inspreken)

Vertrouwenscontactpersonen

E: vertrouwenscontactpersonen@geertekerk.nl
Marieke Fonk T: 06 40845708
Piet van Leeuwen T: 06 10126466

Contactwerk

Lietha Scheewe en Anne-Marie Riksen
E: contactwerk@geertekerk.nl

Diaconale Commissie

Mary Kuiper
E: diaconie@geertekerk.nl
banknr. NL69 TRIO 0379701804
t.n.v. Penningmeester Diaconale
Commissie RGU

Redactie Geertebrief

Barbara Schouten, Gerard van den Berg, Jan van Aller, Laura Wienen, Teade Walma en Maaïke Hoffer (correctie). Eindredactie: Trudy Schreuder Goedheijt
E: redactie@geertekerk.nl

Geertekerkhof 23, 3511 XC Utrecht

Lay-Out: Jos Verdegaal, Houten

**Kopijsluitings- en
verschijningsdatum staan op pag 2**

Autodienst

Wie zelf niet zo gemakkelijk naar de kerkdienst kan komen, kan gebruik maken van de autodienst. Dat voorziet in een behoefte. Verschillende mensen maken daar regelmatig gebruik van.

Wie de autodienst wil inschakelen kan uiterlijk vrijdag 12.00 uur contact met mij opnemen door een mailtje te sturen naar judithmoesman@gmail.com of te bellen naar 030 7851019. Ik zal u dan in contact brengen met een chauffeur.

Per keer vragen we een kleine vergoeding: € 3 binnen de stad en € 5 als u buiten Utrecht woont. Als dat

bezwaarlijk voor u is dan vinden we daar een oplossing voor. Laat u daar dus niet door weerhouden om de autodienst in te schakelen!

*Judith Fournier-Moesman,
coördinator autodienst*

Kerkdiensten

Remonstrantse Gemeente Utrecht

Geertekerk, Geertekerkhof 23

Aanvang om 10.30 uur, tenzij anders aangegeven

- zo 13 april ds. Lense Lijzen, Palmzondag verteluur en crèche
- do 17 april ds. Marthe de Vries, **19.30u** Witte Donderdag woord en tafel met de cantorij
- vr 18 april ds. Lense Lijzen, Goede Vrijdag **19.30u** met het kamerkoor van de Geertekerk
- zo 20 april ds. Claartje Kruijff en ds. Marthe de Vries, Pasen doopdienst met de cantorij, verteluur en crèche
- zo 27 april ds. Marthe de Vries met gasten uit onze partnergemeente

- zo 4 mei ds. Lense Lijzen woord en tafel
- zo 11 mei ds. Reinhold Philipp verteluur en crèche
- zo 18 mei ds. Marthe de Vries
- zo 25 mei ds. Lense Lijzen verteluur en crèche

De zondagochtendiensten in de Geertekerk zijn online mee te beleven via <https://live.geertekerk.nl>.

Taizédienst

Elke tweede zondag van de maand om 19.00 uur: april en 11 mei

Stille kerk

Elke derde zondag van de maand van 19.30 tot 20.15 uur: 20 april en 18 mei

Remonstranten West-Betuwe

Evangelisch Lutherse Kerk, Achterstraat 2-4, Culemborg

Aanvang om 10.30 uur

- zo 20 april ds. Jesse Gruiters, Pasen
- zo 4 mei ds. I Leng Tan

Remonstranten Schoonhoven

Kruispoortstraat 8, Schoonhoven

Aanvang 10.00 uur, tenzij anders aangegeven.

- do 17 april ds. Lense Lijzen, **19.00u** Witte Donderdag woord en tafel
- zo 20 april ds. Arend van Baarsen, Pasen
- zo 4 mei ds. Sigrid Coenradie
- zo 18 mei ds. Martine Wassenaar

In deze periode vieren we de **Goede Week**: de intense periode waarin we van de jubel en het gejuich van de Palmzondag naar de het diepe verdriet, de ontroostbaarheid van Goede Vrijdag gaan om op Paasmorgen de kracht te ervaren om daaruit op te staan. We vertellen elkaar het passieverhaal, we delen met elkaar brood en wijn, we vieren met elkaar de opstanding.

13 april: Op Palmzondag wordt Jezus binnen gehaald als de nieuwe koning, de redder. Hij maakt door de manier waarop hij binnenkomt, op een eenvoudige ezel, duidelijk dat het voor hem om een ander koningschap gaat. Maar de mensen onthalen hem feestelijk en dat zullen de kinderen van het verteluur ook doen: er zullen dit jaar weer veel mooie Palmpasen stokken gemaakt worden.

17 april: Op Witte Donderdag volgen we het evangelie van Marcus, dat vertelt van de laatste maaltijd die Jezus met zijn vrienden hield, wetend van wat komen zou.

In die herinnering breken wij het brood en delen wijn.

18 april: Op Goede Vrijdag draagt de muziek ons. Woorden zijn er bijna niet te vinden wanneer we stil staan bij het lijden van Jezus.

Het kamerkoor van de Geertekerk onder leiding van Maarten van der Bijl zingt o.a. de aangrijpende Weissagungen van Christoph Demantius (1567 – 1643).

20 april: En dan is het Pasen! We vieren dat de dood niet het laatste woord heeft. We vieren het leven en lezen daarbij het

verhaal van Maria, die zich in het diepst van haar wezen aangesproken weet. Deze dienst is een klassiek moment om te dopen en dat zal ook gebeuren: een volwassene en twee kinderen.

Na afloop mogen de kinderen paaseieren zoeken in de hele kerk!

27 april: Een feestelijke dienst omdat de voorzitter van onze partnergemeente in Sepsiszentgyörgy, Geza Gazdag en zijn vrouw Ildiko te gast zijn. De dienst wordt mede voorbereid door de werkgroep partnergemeente.

4 mei: In deze dagen staan wij stil bij allen die in de Tweede Wereldoorlog zijn gestorven. Een herdenking die dit jaar gekleurd wordt door 80 jaar bevrijding, maar ook door de zorgen om wat er nu leeft. De indrukwekkende Bachcantate 'Gottes Zeit ist die allerbeste Zeit', ook wel Actus Tragicus genoemd, wordt uitgevoerd door het Kamerkoor van de Geertekerk en vocaal ensemble Voces Lauri, met een achttal instrumentalisten en solisten.